

MIROSLAV ZACPAL
DĚDICTVÍ
KRVE
A MRAZU

DĚDICTVÍ
KRVE A MRAZU
A JINÉ PŘÍBĚHY

Miroslav Zacpal

Věnováno mé milované ženě, bez které by
tato ani předchozí knihy pravděpodobně
nikdy nevznikly.

VZPOMÍNKA NA LÉTO

Bylo mi tenkrát dvanáct let. Psal se rok devadesát dva a naše československá země si užívala třetím rokem demokratické svobody. Ne každému se tento stav líbil, třeba jako mému otci, který pořád nadával, že za tenhle bordel on tedy rozhodně necinkal. I když vůbec necinkal. Ono listopadové úterý roku osmdesát devět seděl jako vždy s pivem u televize a nadával na *ty pitomce, kteří si hrají na revoluci*. Máma jim skrytě fandila, ale před otcem si to nedovolila a zpívala stejnou písničku jako on.

Léto bylo v plném proudu a prázdniny už měly polovinu za sebou. Já seděl doma a se směsicí zoufalství a smutku sledoval z okna děti, hrající si na hřišti. Tak rád bych šel za nimi, ale máma mě pořád nechtěla pustit.

Mohl jsem si za to ostatně sám. Za vysvědčení jsem dostal nové kolo a jako největší machr jsem ho musel vyzkoušet na tom nejprudším kopci za městem, samozřejmě před zraky kluků z ulice. Vyjel jsem dobře, ale jak jsem se dostal na úpatí kopce, to si vážně nepamatuju. Probral jsem se až v nemocnici po operaci. Kromě naražené ruky a šesti stehů na hlavě jsem zase mohl skákat přes kaluže. Sice mě ještě občas pobolívala hlava a míval jsem takové podivné stavy, ale jinak jsem se cítil jako rybička. Mohl jsem se směle vrhnout do víru prázdnin.

To by ovšem nesmělo být mých rodičů. Nebýt stehů na hlavě, dostal bych od otce přídavek za rozbité kolo. Takhle se spokojil s tím,

že mi dal až do konce prázdnin zaracha. Máma s ním zpočátku souhlasila, ale s každým dalším dnem, kdy jsem trpěl samotou a odloučením od všech těch prázdninových aktivit, jí mě bylo líto čím dál víc. Já to vycítil a jako správný synek jsem jí hrál na city, dokud nepolevila a nepřemluvila otce, aby mi trest zrušil.

Byl jsem nadšený a okamžitě utíkal ven. Ještě jsem zaslechl otce, jak volá, abych se venku nezapomněl zmrzačit. Byl jsem v takové euforií, že mi to bylo jedno.

Před bytovkou jsem narazil na tři kamarády z ulice. Šli jsme spolu na hřiště hrát fotbal. Byla to paráda. Než začalo pršet a potom se přihnala bouřka. Vzhledem k tomu, že to nevypadalo na krátký deštík, jsme se mrzutě rozeběhli domů. S Rudou Pazderou jsme měli stejnou cestu, ostatní utíkali na druhou stranu. Vzali jsme to zkratkou mezi stromy za sídlištěm. Během cesty jsem se jednou ohlédl a právě v té chvíli se zablesklo. Ostrá záře mi projela mozkem a rána na čele bolestivě pulzovala. Houkl jsem na Rudu, ať zpomalí. Ten chvíli čekal, ale pak utíkal napřed. Když se mi udělalo lépe, pokračoval jsem domů i já.

Doma jsem se celý naštvaný převlékl z mokrého a špinavého oblečení do suchého a máma se divila, jak jsem se mohl za tak krátkou dobu zřídit. Nadával jsem, že tohle jsou ty nejhorší prázdniny vůbec. To jsem ještě netušil, jak jsem blízko pravdě.

Toho dne, kdy tak přšelo a lidi neměli nic lepšího na práci, než sedět doma u televizorů, nebo v hospodě u piva a společně nadávat na politiku a významnou změnu, která pro mnohé vlastně změnou ani nebyla, zmizel můj kamarád Ruda Pazdera. Byl jedním z těch, kteří se mnou v ten osudný den hráli fotbal. Zatímco my ostatní jsme v pořádku dorazili domů, jeho rodiče na něj marně čekali. Ještě v noci šli na policejní stanici a oznámili zmizení svého syna. Policajti se je snažili uklidnit tím, že po něm začnou okamžitě pátrat. Ty dvě hlídky, které naše město mělo k dispozici, neměly šanci propátrat celou oblast. Pokračovali proto za svítání se zhruba třemi desítkami dobrovolníků, naše rodiče nevyjímaje. Já musel zůstat doma, což jsem samozřejmě nedodržel. Ihned, jakmile rodiče odešli, běžel jsem za kamarády a společně jsme probírali, kde by Ruda mohl být. Prohledali jsme všechna možná místa, ale nikde jsme ho nenašli. Domů jsme se vrátili jen okamžik před našimi rodiči, takže jsme se výprasku vyhnuli na poslední chvíli.

Další den jsme byli my kluci z party předvolaní na výsledch. Neměli jsme co tajit, a tak jsme vyšetřovateli řekli všechno, co jsme věděli – tedy nic.

Pátrání po Rudovi probíhalo ještě týden, a i když se počet dobrovolníků téměř ztrojnásobil a byli povoláni i potápěči na prohledávání rybníků, nepřineslo to žádné výsledky. Pazderovi propadali čím dál většinu zoufalství. Pro nás děti nastalo krušné období. Nikdo nevěděl, co se Rudovi stalo, a tak nás raději zavírali doma. Byl to opruz a jestli jsme dosud cítili k Rudovi nějaké sympatie,

byly pryč s prvním dnem pod zámkem. Takhle jsme si prázdniny rozhodně nepředstavovali.

Doma jsem měl málo prostoru na zábavu a tak se mi několikrát stalo, že jsem čas zabíjel koukáním z okna. Pohled na svobodně si vykračující dospěláky mě přiváděl do varu. Už jsem to chtěl vzdát a jít se dívat na televizi, když v tom jsem mezi dvěma domy spatřil známou shrbenou postavu. Byla to paní Braunová. Jediná Němka, kterou z našeho města po válce neodsunuli, a to jen proto, že se za ni postavilo několik českých žen. Údajně jim za okupace nějak pomáhala, ale protože to žádná z nich nechtěla dál rozvádět, nepitvalo se to.

Žila ve starém předválečném domku na úplném konci města, od naší panelákové čtvrti ji dělila dlouhá lipová alej. Děti neměla, ani žádné žijící příbuzné, ale každou středu jsme ji mohli vidět, jak ráno odjíždí z autobusové zastávky v naší čtvrti, a vrací se pozdě odpoledne téhož dne.

S klukama jsme se několikrát kolem jejího domku ochomýтали. Vyprávělo se o ní, nijak ve zlém, že je to stará čarodějnice, a my tomu samozřejmě věřili. Koneckonců žila sama na takovém opuštěném místě a s nikým ve městě se nestýkala. Její dům byl ukázkovým příkladem čarodějného obydlí. Plaňkový plot byl zčásti poničený a zarostlý plevelem, cestička od vrátek k domů už ani vidět nebyla a celý pozemek kolem domu byl jeden velký spletenec vysoké trávy a rozpadajících se věci běžného využití. Za domem stála nevelká kůlna, držící při sobě snad jen silou vůle.

Nejděsivějším místem celého obydlí však byla prastará zděná studna v severozápadním rohu pozemku, zpola stíněná košatou jabloní. Říkalo se, že původně patřila ještě ke statku ze sedmnáctého století, který už dávno nestojí a na němž si rodina Braunů v polovině devatenáctého století postavila svůj domov. Studna sama je už posledním pozůstatkem po dávném obydlí.

Právě do tohoto temného a strašidelného místa u jabloně jsme vloni o prázdninách každý z party, sám za sebe, musel v noci jít a na plot udělat značku, stejně jako ti kluci z filmu Ať žijí duchové.

Každé normální dítě se toho místa a jeho jediné obyvatelky právem bálo. Proto jsem se v tu chvíli, kdy jsem ji zahlédl, podvědomě otrásl – když jsem si uvědomil, že jsem ji zahlédl v ten den, kdy Ruda zmizel. Mohla to být náhoda, ale taky nemusela. Co když je něco pravdy na tom, že je čarodějnicí?

Rozhodl jsem se to zjistit. Na to, abych do takové akce šel sám, jsem byl ale dost velký srab, to klidně přiznám i po letech. Vzal jsem si na pomoc o půl roku staršího a půl hlavy vyššího Kamila Kaňovského, kterému jsme neřekli jinak než Kaňka. Moje podezření přijal za své už jen proto, že ho nic rozumnějšího nenapadlo. Hlavně z ní však měl stejný strach jako my ostatní a byl by rád, kdyby nám zmizela z očí.

Následující středu jsme z okna našeho bytu sledovali ulici a čekali, až po ní bude Braunová procházet k zastávce.

Když jsme se konečně dočkali, přejel mi po zádech mráz!

Byla to už od pohledu osoba odpudivého vzezření, nahrbená, s hubenýma rukama, ohnutýma jako pařáty. Ve staré vráscité tváři

měla vepsánu nechuť k okolnímu světu, jasné dravčí oči propalovaly podezřením každého, na koho pohlédly. I v tomhle bezútěšném vedru měla na sobě dlouhou sepranou sukni, lehký tmavě šedý kabátek a šátek na hlavě.

Šourala si to pomalým krokem a obezřetně se rozhlížela. V jednu chvíli mi poskočilo srdce, když jsem měl pocit, že pohlédla přímo na mě! Musel to být však nesmysl. Dětilo nás nejméně sto metrů a těžko by si z celého paneláku vybrala právě moje okno.

Ledaže by byla opravdu čarodějnice!

Jakmile nám zmizela z dohledu, vyběhli jsme s Kamilem ven. Mí rodiče byli naštěstí oba v práci a ti Kamilovi věřili slibu, že budeme u nás doma a dál než na hřiště si netroufneme.

Od Rudova zmizení už uplynuly skoro tři týdny a život se přeci jen trochu vrátil k normálu. Do konce prázdnin zbývaly necelé dva týdny, takže dospělí si už tolik to omezení na domácí půdu nevynucovali.

Stihli jsme doběhnout na silnici právě ve chvíli, kdy autobus odjížděl. Na ulici nikdo nezůstal, proto jsme věřili, že Braunová skutečně odjela.

S lehčím krokem jsme běželi na kraj města a skrze lipovou alej až ke strašidelnému domu. Dorazili jsme celí zadýchaní, ale přesto dychtiví. Za světla nevypadalo sídlo Braunových tak děsivě jako v noci, ale i tak jsme se tady necítili dobře. Skoro mě až udivuje, jak jsme mohli vloni každý sám tohle místo navštívit během hluboké noci.

Zprvu jsme měli v plánu se rozdělit a prohledávat možné místo činu samostatně, ale při představě, že bysme tady mohli doopravdy něco objevit, jsme ten nápad zavrhli a šli spolu.

Protože jsme si dovnitř domu netroufli, prozkoumat místa kolem něj nám nezabralo moc času. Aby se neřeklo, nakoukli jsme přízemními okny do všech místností, ale nic podezřelého jsme skrze špinavé záclonky neviděli. Nakonec jsme si samozřejmě nechali studnu. Stáli jsme před ní a ani jeden z nás nechtěl být tím, kdo odsune dřevěné kulaté víko, zakrývajíc vstup do tajemných hlubin.

Kamil mě přesvědčil, že to byl můj nápad, a tak musím jít já. Mrzutě jsem přikývl a udělal několik váhavých kroků k cihlové obezdívce. Rukou jsem se letmo dotkl dřeva víka a projel mnou neblahý pocit. Chloupky na krku se mi zježily, jako by mě ovál arktický vítr.

Měl jsem strach jako nikdy, ale horší pro mě bylo vypadat jako zbabělec. Kaňka by se samozřejmě postaral, aby se o tom každý dozvěděl. Neměl jsem jinou možnost.

Oběma rukama jsem uchopil hranu desky a zatlačil. Šlo to kupodivu snadno, jako by s ní někdo v poslední době hýbal. To mě utvrdilo v myšlence, že jsme možná na správné cestě.

Odsunul jsem ji z jedné třetiny, takže pořád ještě ležela na studni, ale já měl dost prostoru, abych nahlédl dovnitř. Učinil jsem tak s největším sebezapřením. Čekal jsem, že na mě vyskočí nějaká šílená zrůda nebo zombie Ruda a stáhne mě do temných hlubin podzemních vod, ale nic takového se nestalo. Neviděl jsem prakticky nic. Studna byla tak hluboká, že její vodní hladina tonula ve tmě. Snažil jsem se

dole něco zahlédnout, ale marně. Narovnal jsem se a nesmírně si oddechl. Kamilovi jsem nahlásil, že tam dole nic není.

Trochu zklamaně, ale s neskryvanou úlevou jsme zamířili domů. Nechtěl jsem se ale jen tak vzdát své teorie, že je za vším stará Braunová. Ještě téhož dne jsem až do noci přemýšlel.

Následující den jsem strávil s rodiči na výletě k babičce a dědovi. Jako jediný vnuk jsem byl hrdým středem pozornosti obou prarodičů. Byl to fajn den a já si ho plně užil.

Po návratu domů jsem se opět zamyslel nad případem ztraceného Rudy a jediné mé podezřelé, paní Braunové. Byl jsem si jistý, že tu záhadu vyřeším ještě dřív, než skončí prázdniny. Dostal jsem totiž nápad.

Svěřil jsem se s ním klukům z party, ale jediný Kaňka chtěl jít do toho se mnou. Byl jsem rád aspoň za něj.

Osudné odhalení jsme si naplánovali na poslední víkend prázdnin. Byly to poslední klidné dny našich rodičů před dalším desítiměsíčním zápolením s dětskou nechutí se učit a dospěláckou trpělivostí. Chtěli si ten víkend užít, takže jsme je prakticky nezajímali a přespání ve stanu nám bylo ihned automaticky nejen schváleno, ale i doporučeno.

S Kamilem jsme si postavili stan na travnatém plácku mezi sídlištěm a polem obilí. Z oken našich bytů sem vidět nebylo a také jsme to měli blízko k samotě Braunových.

Do půl jedenácté jsme byli ve stanu. Až byla naprostá tma a my měli jistotu, že rodiče spí, jsme s baterkami a foťákem od Kamilova strýce vyrazili.

Baterky jsme zatím nepotřebovali, Měsíc krásně osvětloval cestu. Vzali jsme si je jen pro případ, že bysme potřebovali prozkoumat nějaké temné místo.

Čím blíže jsme byli, tím víc se mi najednou chtělo čurat. Kamil se přiznal, že i jeho trápí podobný problém. U nejbližšího stromu jsme se tedy toho trápení zbavili.

Pokračovali jsme dál, dokud jsme nebyli nadohled samoty. Z naší strany dům žádná okna neměl, a tak jsme netušili, jestli je Braunová ještě vzhůru. Až když jsme obešli plot a podívali se z přední strany, zjistili jsme, že je tam tma. Oddechli jsme si. Teď a tady nám totiž ten náš nápad přišel jako děsná hloupost. Potřebnou logikou jsme si tmu vysvětlili jako neklamný důkaz toho, že stará Braunová jistě spí, nedělá žádné zlé skutky a my tak musíme jít domů. V pondělí se jde do školy, prázdninové dobrodružství skončí a o Rudově smutném osudu se bude vyprávět leda tak o přestávkách a odpoledne na hřišti – než se zapomene a té staré bábě projde vražda malého kluka.

Nevím, co si tenkrát myslel Kamil, ale já se styděl. Styděl jsem se za svou zbabělost a za výmluvy, kterými si zdůvodním, proč se vrátím do stanu.

Je tam ještě sklep, řekl jsem. Ta čtyři slova byla velmi důležitá, protože by z každého, kdo by teď couvl a trval na odchodu, udělal obrovského zbabělce. I když se i Kamil zřejmě těšil domů, udělal jsem

to hlavně kvůli sobě. Věřím, že bych se nedokázal podívat sám sobě do očí a kdoví, jestli by mě Rudův duch po nocích nestrašil.

Šli jsme na to. Přelezli jsme plot, já se přitom popálil o kopřivy. Obešli jsme dům a u jednoho ze zadních oken jsme zjistili, že je otevřené. Dalo se to předpokládat. I na konci srpna bylo pořád teplo, zdi byly vyhřáté a lidi spali při otevřených oknech. Na to jsme vsázeli, a přesto jsme skrytě doufali, že právě ona bude vzhledem ke svému stáří spát se zavřenými okny.

Pootevřeli jsme opatrně jednu okenní tabulku a dávali pozor, abychom se při přelézání nezamotali do záclony.

Místnost, ve které jsme se ocitli, sloužila v minulosti jako dětský pokoj. Všude byly starodávné hračky, stohy dětského oblečení, kočárek, malé kolo a další věci. Dnes to byl patrně vzpomínkový pokoj, nebo něco takového.

Museli jsme být opatrní, abychom nezakopli o nějakou věc na podlaze a neudělali kravál.

Vyšli jsme na chodbu. Dveře pokoje byly naštěstí dobře namazané, takže nevrzaly. Stejně jsme je ale otevřeli jen na potřebnou škvíru.

Chodba tonula v naprosté tmě. Chtě nechtě jsme museli rozsvítit aspoň jednu baterku. Kráčeli jsme vpřed a míjeli několikery dveře do kuchyně, ložnice nebo spíže. Pak jsme zahlédli odbočku do menší chodbičky, kde byly dveře od koupelny a záchodu po stranách a přímo před námi jedny o něco nižší, vedoucí do sklepa. Tenkrát mi to připadalo jako vchod do pekla a brzy jsem měl zjistit, že nejsem daleko od pravdy.

Ve dveřích byl klíč, ale, jak jsme zjistili, nebylo zamčeno. Braunová zjevně neměla důvod se při svých kdovíjak nechutných obřadech zamykat. Určitě nečekala, že by ji někdo vyrušil.

Otevřeli jsme a děsivé zaskřípění nám oběma zjeřilo vlasy. Ztuhli jsme, ale nic dalšího jsme nezaslechli, a tak jsme pokračovali dolů. Brali jsme uzoučké schody po jednom a dávali si pozor. Chodba se po pár metrech lomila ostře doleva. Když jsme odbočili, překvapila nás slabá narudlá záře, linoucí se odkudsi z hloubi sklepení.

Významně jsme na sebe pohlédli. Byli jsme na správné stopě.

Světla bylo dost, abysme si nezlámali vaz, a tak jsme baterku vypnuli. Sklep se skládal ze dvou částí, přední a zadní. My byli v té první. Od sebe je dělila zeď s otvorem místo dveří. Právě za ním jsme odhadovali zdroj tajemného záření. Letmo jsme prozkoumali přední část sklepa, ale kromě ohrádky s bramborami, dvěma vysokými regály se starými hrnci a podobným odpadem, torzem pánského kola a lopatou s hráběmi, zde nic zajímavého nebylo. Ze zadní části se náhle začaly ozývat podezřelé zvuky, něco jako bublání, čvachtání, syčení, a něco, co bych nazval lidskou řečí, kdybych ovšem těm slovům rozuměl.

Nasucho jsem polkl. Kamil se rozhlédl a sebral ze země kus silného klacku. Leželo tady víc dřeva, asi si tím v zimě zatápěla. Podal mi ho. Jeho váha mě uklidnila. Přitiskl jsem se ke stěně, hned vedle průchodu. Napočítal jsem do tří a pak nahlédl do zadní části sklepa.

To, co jsem tam viděl, už do smrti nevyženu z hlavy!

Na desce, která dřív sloužila snad jako pracovní stůl, stál propanbutanový vaříč. Jeho jediný hořák zatěžoval veliký plechový

hrnec. Právě z něj se kromě páry, mizící v pootevřeném sklepním okénku, ozývaly všechny ty děsivé pazvuky. Něco se v něm vařilo a já ani v nejmenším netoužil vědět co. S dokořán otevřenou pusou jsem zíral na Braunovou, jak jen v noční košili jednou rukou míchá vařečkou obsah hrnce, tou druhou s pokřivenými prsty máchá ve vzduchu a mumlá jakási ďábelská zaklínadla!

Rozhlédl jsem se po místnosti. Na šňůrách visely trsy sušených bylin, po zemi se povalovaly různé velké skleněné nádoby, obsahující různobarevné tekutiny. Byla tam i jedna stará, masivní skříň, o jejímž obsahu jsem se mohl pouze dohadovat. Kdysi dřevěná podlaha mizela pod nánosem nechutné poloorganické špíny, která nešla určit. Braunová po ní šlapala bosýma nohama a cosi pod nimi nepříjemně křupalo.

Celá místnost páchla hnilobou a tisíci dalšími pachy. Jestli takhle nevypadá doupě čarodějnice, tak už tedy nevím.

Kamil nakoukl taky a z úst mu vylétla tichá kletba. Pokynul jsem mu, aby tu podivnou scénu vyfotil jako důkaz proti Braunové. Mrtvolý ani dětské kosti jsem nikde neviděl, ale i tohle snad otevře vyšetřovatelům oči a vydají se po správné stopě.

Kamil zamířil svým kodakem od strejdy a zmáčkl spoušť. Místností probliklo jako slunce jasné světlo. Zděšeně jsem se ohlédl po Kamilovi, který s hrůzou v očích vypíнал blesk. Pozdě!

Babice se šílenou rychlostí otočila a sjela nás svým démonickým zjevem. Oba jsme zaječeli.

Rychle pryč, zařval jsem. O překot jsme se hnali ke schodům. Já byl první, ale zakopl jsem a bradou se udeřil o schod. To by ještě

nebylo nejhorší, ale jak Kamil panicky utíkal přese mě, kopl mě botou zezadu do hlavy. Byla to taková šlupka, že jsem na okamžik ztratil vědomí. Co bylo dál, si pamatuju už jen matně. Víím, že jsem se vypoťácel po schodech nahoru, nějak se dostal ven z domu a přelezl plot. Kamila jsem neviděl, ale tušil jsem, že je někde napůl cesty domů. Přestal jsem na něho myslet a soustředil se, abych se v pořádku dostal do stanu.

Cesta zpátky vypadala delší než cesta sem, ale to bylo tím, v jakém jsem byl stavu. Na čerstvém vzduchu a v klidu se mi udělalo lépe, ale stejně jsem byl rád, když jsem dorazil ke stanu. Byl prázdný, ale to mě nepřekvapilo. Kamil určitě dostal strach a utíkal rovnou k rodičům. Tím líp. Aspoň jim řekne, co se stalo a oni už to vyřeší.

Lehl jsem si na spacák a prakticky ihned usnul. Ráno mě vzbudil chlad a švitoření vrabců. Ospalýma očima jsem se podíval na hodinky. Půl deváté. Myslel jsem, že je víc.

Nechtělo se mi skládat stan samotný, a tak jsem nejdřív zamířil ke Kamilovi domů, abych ho vyzvednul, on by mi pomohl sbalit stan a při tom bychom promysleli další postup. Ten byl podle mě jednoduchý – vyvolat fotku, ukázat ji rodičům a pak jen čekat, až tu babici odvezou k výslechu. Stejně jsem ho ale chtěl probrat s Kamilem, aby neměl pocit, že jsem ho jen využil.

Zazvonil jsem na zvonek Kaňovských. Sluchátko zvedla jeho máma. Představil jsem se a zeptal se, jestli by mohl jít Kamil ven. Několik vteřin bylo ticho, načež se paní Kaňovská zmateně zeptala, jestli neměl být Kamil náhodou celou noc se mnou, protože doma tedy on rozhodně není.

Z toho mě zamrazilo! Když nebyl u rodičů a se mnou taky ne, tak kde? Zděsil jsem se, když mi na mysli vytanulo jediné místo.

Neměl jsem na vybranou. Musel jsem s pravdou ven. Přestal jsem naslouchat strojovému hlasu paní Kaňovské a utíkal jsem domů.

Vletěl jsem dovnitř jako velká voda. Otec právě upíjel z lahvičky a hrozně se lekl, když jsem na ně vybafl, že musíme okamžitě na policii. S hrudí politou pivem na mě vyštěkl, ať se zklidním a řeknu mu, co se, sakra, stalo! Máma právě vylezla z koupelny a s ručníkem kolem hlavy zvědavě poslouchala.

Vysypal jsem to ze sebe tak rychle, že jsem to všechno musel opakovat znovu, ale pomaleji. Rodiče mi nejdřív nechtěli věřit, ale když jsem jim navrhl, ať si to ověří u Kaňovských, znejistili.

Nakonec se domluvili, že to tedy risknou, ale ať se modlím ke všem svatým, jestli je to legrace.

Paní Kaňovská nás pustila nahoru. Pozvala nás dovnitř a posadila ke stolu v kuchyni. Bylo hrozně vidět, jaký má utrápený obličej. Na otcovu otázku, kde má manžela, odpověděla, že jel ráno do práce, ale že už mu volala a je na cestě domů.

Následně si i ona vyslechla můj příběh. Kupodivu se vůbec netvářila nedůvěřivě. Přikyvovala, a když jsem skončil, zeptala se mých rodičů, na co tedy čekáme?

Vzali mě s sebou a autem jsme zajeli na policejní služebnu. Potřetí jsem ten den vyprávěl svůj příběh. Policisté byli na rozpacích. Zdráhali se tomu věřit, ale prošetřit to museli. V duchu se už jistě viděli, jak se jim celé město směje, že mi naletěli. Kež bych si tak dělal legraci.

K samotě Braunových jsme jeli společně s policií. Seděl jsem v autě rodičů, zatímco oni stáli venku s Kamilovou mámou a tátou, který mezitím přijel, a čekali, až policie provede prohlídku usedlosti. Z auta jsem viděl, jak jim Braunová otevírá dveře, na tváři obvyklý nepříjemný výraz, žádné překvapení. Něco spolu probírali, potom vešli dovnitř. Byli tam docela dlouho, přinejmenším patnáct dvacet minut. Dospělí venku už začínali být nervózní.

Když konečně všichni tři vyšli ven, překvapilo mě, že Braunová nemá želízka. Myslel jsem, že ji zatknou. Copak tam nic nenašli?

Jeden z policistů zavolal na dospělé, ti k nim okamžitě zamířili. Nějakou dobu spolu všichni živě diskutovali, potom Braunová zničehonic ukázala na mě!

Polilo mě horko. Zrychlil se mi dech a jizva na čele začala zase bolestivě pulzovat.

Všichni dospělí, včetně policistů, na mě s nepříjemně udivenými pohledy zírali.

První, kdo se ke mně vrhnul, byla máma s otcem. Než mě vytáhli z auta, byli u mě i ostatní. Zahrnuli mě přívalem otázek, hádali se jeden přes druhého, nikdo nikoho neposlouchal. Stál jsem tam mezi nimi, cloumali se mnou, mluvili na mě, ale já jsem ničemu nerozuměl. Potom jsem omdlel. Asi. Na nic dalšího si totiž nepamatuju.

Možná znáte ten pocit, že jste v dětství prožili něco tak intenzivního, že vám to v hlavě uvízne na dalších deset, dvacet, někdy

i více let, a vy si na to vzpomenete třeba i po násilném probuzení o půlnoci. A přitom to ani nemusí být skutečné. Tak nějak jsem se cítil já. Nevím, co se se mnou stalo, ale měl jsem časté problémy dopátrat se vzpomínek na věci nedávné, obzvlášť na ty letní dny toho neblahého roku. Někdy mám pocit, že ani nedokážu rozeznat skutečnost od snů a naopak. Připadám si jako blázen, když se mě lidé snaží přesvědčit, že některé mé vzpomínky jsou falešné.

Ale já blázen nejsem. Jen mám od jisté doby problémy s pamětí, ale to je tak všechno. Spíš si myslím, že mě proklela ta stará čarodějnice Braunová! Pamatuju si, jak zlostně se na mě dívala!

Absurdní je, že si vlastně ani nepamatuju, co se s ní stalo, ani jestli se povedlo najít Rudu a Kamila. Nebo aspoň jejich těla. Ale asi ne. Myslím, že tohle bych si pamatoval.

Ze záznamů této i dalších výpovědí je patrné, že pacient nadále popírá skutečnost a upíná se k jakési vlastní verzi reality. Nechce, nebo není schopen, si vzpomenout na některé události léta roku 1992, jež měly na změnu jeho psychiky největší vliv. Veškerou vinu za zmizení obou chlapců nadále přenáší na Valerii Braunovou, již si jeho tehdejší dětská mysl vykreslila podle mylných dojmů jako čarodějnici, která unáší a snad i pojídá malé děti. Zajímavé ovšem je, že tuto dětskou domněnku přenesl i na své dospělé já.

Co se týče jeho provinění, vzhledem k tomu, že stále odmítá připustit vlastní vinu, že se cítí naopak jako oběť, není možné ho žádným způsobem

přimět k doznání, a tedy i k vůli nést zodpovědnost za své činy. Mám dojem, že změnu v jeho chování a následné výpadky paměti způsobil pád na kole, při němž došlo k poranění hlavy. Vzhledem k tomu, že při léčení nebyl kladen důraz na možné psychické následky, není divu, že takto neléčený chlapec dospěl až do tohoto stádia.

Ohledně smrti obou chlapců, jež byly pacientovi prokázány policejním vyšetřováním, mohu říct jen to, že zde mohl zafungovat jakýsi chvilkový zkrat, vedoucí k náhlé změně nálad, vedoucích až k bezdůvodné agresivitě, snad i průvodní projev schizofrenie.

Po celkovém shrnutí, kdy ani po letech nedošlo k jakémukoliv pozitivnímu posunu, nemůžu doporučit převoz pacienta do klasického nápravného zařízení, ale ponechat ho nadále zde, v naší léčebně pod dohledem zkušeného personálu.

*MUDr. Alexej Černý,
primář soukromé Rotthofenovy psychiatrické léčebny města Svolosice*

PAN DOMÁCÍ

Ten čtyřpatrový panelový dům postavili někdy v první polovině sedmdesátých let v severní okrajové části města, místními přezdívané Mokřice. Sloužil jako družstevní ubytovna pro zaměstnance tehdejších československých drah. V jeho sousedství stálo plno domků se zahrádkami a bývalých statků z konce devatenáctého a počátku dvacátého století, z východní strany hraničil s potokem a za ním udržovanou zahrádkářskou kolonií. Pro mnohé starousedlíky se dům tak stal symbolem komunistického nevkusu.

Do revoluce byl dům plný mladých rodin s dětmi a hýřil životem. Poté jej v rámci privatizace koupil nový majitel a zavedl tučné nájemné. Někdo se odstěhoval, někdo jiný zase vyslal do světa své mladé a zůstal v bytě sám a potom zemřel – takže se staré rodiny promísily s novými, ale život šel dál.

Ženil jsem se ve třiceti, do té doby jsem žil u rodičů a spořil si na bydlení. Mezitím jsem poznal svoji budoucí ženu Pavlu, chodil s ní půl roku a udělal jí jako správný chlapák dítě. Týnce byl rok, když nám jako malá roztomilá družička prozářila svatební obřad.

Od mých rodičů jsme šli přímo do podnájem, který jsem si zařídil u firmy, kde jsem pracoval. Mimo jiné totiž pronajímala byty a mně se hypotéka z tisíce a jednoho důvodu neustále odsouvala, až jsme přestávali věřit, že budeme jednou bydlet ve svém. Nakonec jsme si na podnájem tak zvykli, že jsme se rozhodli přestat tlačit na pilu a žít tak, jak jsme museli. Sen o vlastním bydlení jsme přeřadili z hlavní

koleje na vedlejší a starali se o výchovu dcery a další potřeby mladého manželství.

Protože jsem po roce společného bydlení sehnal lepší práci, musel jsem si najít i nové bydlení. Kauci jsem měl zaplacenou ještě na tři měsíce, takže jsem měl relativně dost času. Přes kolegu z nového zaměstnání jsem se dozvěděl o volném bytu v Mokřicích. Zprvu jsem byl skeptický, protože bych se musel stěhovat až na druhý konec města, tedy dost daleko od práce a rodiny, ale když se mi nic jiného nepodařilo sehnat, na nabídku jsem kývnul. Zavolaal jsem na číslo uvedené u nabídky a domluvil si s majitelem domu prohlídku.

Bylo to vlastně překvapivě rychlé. Přijeli jsme, prohlédli si byt a příslušenství, kývli na podmínky a podepsali smlouvu. Do týdne jsme byli kompletně přestěhovaní. Byt byl ve druhém patře. Naproti nám bydleli mladí manželé, kteří šli do podnájmu půl roku před námi a třiaosmdesátiletá paní Gavendová, jedna z posledních tří původních obyvatel.

Ty zbylé dva jsme poznali brzy. Prvním byl Richard Peterka, asi dvoustekilový dobromyslný čerstvý padesátník s nevkusným plnovousem, který mu nějak nechtěl růst. Představoval jsem si, že ve světě zvířat by byl určitě medvěd, možná i slon. Když kráčel do schodů, slyšel jeho sípavý dech každý v domě. Nepamatuju si, že bych ho někdy viděl vyjít schody naráz, vždy se někde zastavil, opřel o zábradlí a snažil se popadnout dech. Vždycky vykládal o tom, jak musí zhubnout, ale nemohl jsem si nevšimnout, že jeho nákupní taška nikdy neobsahovala dietní potraviny. Měl ale rád legraci a znal neuvěřitelné množství humorných historek. Jeho otec byl kdysi

průvodčí a do tohoto čerstvě postaveného domů se přestěhovali, když byly Richardovi dva roky. Ženu ani děti neměl a tak zde žil sám jako starý mládenec. Tátu už neměl a máma šla ve vysokém věku raději do domova pro seniory, kde se o ni dokázali postarat mnohem líp než její obézni syn.

Druhým starousedlíkem byla paní Hanka Popelková, moje bývalá kolegyně z předchozího zaměstnání. Teď už byla pátým rokem v zaslouženém důchodu, stále však neuvěřitelně vitální. Vyslala do světa dvě zaopatřené děti a ještě teď se starala o dvaadevadesátiletou maminku, ke které dojížděla jednou týdně do nedaleké vesnice.

Měla moje uznání, protože to bylo něco na české poměry nevídaného. Byla malé a shrbené postavy, působila dojmem věkem a starostmi stížené osoby. Mluvila pomalu a tiše jako unavený člověk. Víc poslouchala, než mluvila, ale když už promluvila, bylo to souvislé a věcné. Nikdy si nestěžovala, což bylo neuvěřitelné. Patrně přijala svůj osud s klidem a odevzdaností, stejnou, s jakou se starala o matku a občas i o dceru, která měla smůlu na chlapy.

Seznámila nás s chodem v domě i jednotlivými partajemi. Vesměs zde žili chudší lidé, kteří si drahý nájem v jiných částech města nemohli dovolit. Byli to však do jednoho slušní lidé, kteří nedělali problémy ani sobě, ani sousedům. Znal jsem je sice chvíli, ale působili dojmem optimisticky naladěných lidí, kteří i přes vzdor osudu žijí své životy, co nejlépe mohou. Na to, že měla bytovka za sebou už čtyři dekády, vypadala zachovale a čistě. Leccos by samozřejmě chtělo opravit nebo vyměnit, ale nešlo o nic naléhavého. Sklepy byly suché a prostorné, nájemníci se dělili i o sušárnu a kolárnu. Všude bylo čisto